

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicijska na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti
št. 15 v Medijtovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Šola in še nekaj.

II.

Po tem splošnem razmotrivanju pogledimo,
kako se taka splošna načela prikazujejo v
življenju narodov, kako se to prikazuje tudi
pri nas v javnem življenju.

Ker po krščanskem nauku verujemo, da
se za človeško dušo poganjata Bog in satan,
in je Božji Izveličar za to prišel na svet, da
bi vse ljudi izveličal, človek pa le po podučev-
vanji in vzgoji postane to, za kar je vsvarjen,
zato je za podučevanje in vzgojo mladino tru-
dila od nekdanj učiteljica narodov rimska ka-
toliška Cerkev in še sedaj postavi zraven mi-
sijonske cerkve šole za poduk mladini, kjer
se podučuje v veronauku in tudi v drugih
človeku potrebnih in koristnih znanostih in
vednostih. Učenost, omika se zmirom razširja
s krščansko vero, ker pa ta propada, propada
naj prej npravstvo in polagoma pa tudi vednost
in učenost, ali se spridi tako, da o nji osta-
nejo le prazne oblike. Cvetoče šole najdemo
tedaj povsod, kjer se krščanstvo razcvita; ljud-
stvo, tudi n že ljudstvo se vsestransko podu-
čuje. V srednjem veku, ko je krščanstvo pre-
kvasilo evropske narode so že bile ljudske
šole povsod, sicer take, kakor danes niso
bile, a ljudstvo ni ostajalo nevedno; nevedno
in surovo ljudstvo se ne vnema za taka de-
janja, kakor nam jih pred oči stavi srednji vek.

S protestantizmom je prenehalo več višjih
in nižjih šol, in ko je prvi vihar potihnil, od-

prle so se zopet zapuščene šole. A šole, ki
so jih stavili v XVI. in XVII. stoletji so bile
verske šole, vsako verstvo je pred vsem skr-
balo, da je mladina bila podučena v svojim
vero-izpovedanji in v dogmih, po katerih se
je od drugih ločilo. Vendar protestantizem
ni še prišel do svoje skrajne meje, ta, ki za-
metuje cerkveno veljavo, se tudi ne vklanja
drugemu mnenju, nego tistemu, ki se njemu
prikupi. Protestantizem je zašel v brezverstvo,
bogotajstvo, ki je ostrupilo v XVIII stoletji
ekoro da ves učeni svet. Skrivne družbe fra-
masonov so se širile iz Angleškega po vsi
Evropi. Pred vsem so si prizadevala ta dru-
štva dobiti v svoje roke vzgojo mladine, šol-
stvo višje in nižje. Vse svoje sovraštvo so obr-
nili na red, ki je imel vzgojo mladine v rokah,
na sinove sv. Ignacija Lojolanskega. Ko je
bil odpravljen red jezuitov, odstranjen je bil
brezboštvo največi napotilej, in neverska na-
čela so se potem veliko lažje razširjala po
vsem svetu. Skrivna društva so hotela uničiti
cerkev in državo, a Voltaire je izrekel svoj
strahovit bojni klic: „Uničite nesramnico“
t. j. katoliško cerkev. Framasonstvo se je
utihotapilo v Avstriji po cesarju Francu, so-
progu blage cesarice Marije Terezije; pod nje-
govim pokroviteljstvom, prišli so glasoviti fra-
masoni v visoke službe, na pr. Van Svieten
i. dr. in poglavitno so težili na to, da dobe
v svoje roke šolstvo, kar se jim je tudi posre-
čilo. Ko so bili jezuiti odpravljeni, je šlo
camreč vse hitreje spod rok. S premoženjem
jezuitskih samostanov je bilo lahko ustanoviti

mного viših in nižih učilnic. Pred vsem je
pa šlo prizadevanja teh društev na to, da dobi
vlada vse šolstvo v roke; v državi so namreč
mislili po svoje gospodariti. Sicer je prepo-
vedala Marija Terezija l. 1764 framsonsko
društvo, a bratje so se znali odtegniti nevar-
nostim, njih mnogo je bilo v visokih službah
posebno pri šolstvu, in cesar Franc je bil do
svoje smrti l. 1765 njih brat in pokrovitelj.

Tudi smrt cesarja Franca ni mnogo spre-
menila, kajti cesar Jožef II, katerega je ce-
sarica vzela za svojega sovladarja, se je preveč
navzel liberalnega duha, ki je tačas vel po
vsi Evropi, hotel je tudi veljati za svobodo-
ljubivega, tedaj je bil na tistem za njih načela,
a ud družbi ni bil nikdar, vendar je šolstvo
pod pod njim postalo zgolj državno, kakor je
prav po smislu framsanov.

Da je šolstvo postalo državni monopol, se
nam ne gre čuditi, ker cesar je ukazaval celo
v cerkvi pri službi Božji. Škofje v tistem času
so sicer voljno spolnovali cesarske naredbe, a
manj so marali za besede sv. Očeta v Rimu,
niso delali, ali niso mogli nič opraviti zoper
spridenje, ki je izviralo po skrivnih družbah
med ljudstvo; največa nesreča za državo pa
je dušni pastir, ki beži pred volkom, kedar
čedo napade.

Tako se je odsihmal duh iz besnic raz-
širjal po avstrijskem šolstvu, in še tudi dan
danes veje, a ne more ga pregnati najboljši
cesar, niti duhovščina na novo prebujena.

Po nakazni poti se je sicer marsikatera

Koledar papeža Gregorija XIII.

(Dalje.)

Ločilo je tedaj za tretje stoletje vzhodne
in zahodne kristjane še vprašanje: kedaj je po
solčni štetvi prav za prav 14. Nisan: Cerkevno
leto pri judih se začneja spomladi, prvi mesec
je Nisan. Iz tega pa prihaja, da se 14. dan
tega mesca nekako vjema s prvo polno luno
po spomladanskem jednakonočju. Do razde-
janja Jeruzalema so tudi Judje po opazovanju
zvezd 14. dan Nisama določevali tako, da je
prišel precej za jednakonočjem. Pozneje so
dostikrat napačno šteli, in tako je nastopil
14. Nisan velikrat pred pravim začetkom
spomladi.

Tako je bilo mogoče, da se je velikonočni
praznik dostikrat zavlekel za celi mesec. Ker
je nekaj azijskih pa tudi rimskih kristjanom
Judom sledilo po novem štenji, nekaj pa se
jih je držalo prejšnje navade, praznovali so
velikonoč na štiri načine. K temu je še prišlo,
da je rimska cerkev postavila spomladansko
jednakonočje na 18.; a aleksandrijska bolj
prav 21. dan sučca.

Zarad tega je bilo za časa drugega stoletja
veliko zmešnjav in preprirov. Poskušali vravnati
so večkrat, isti čas za velikonoč povsod jednako;

a niso mogli s tem povsod predreti. Hipolit,
učenec sv. Ireneja (220—235 protiškof v Rimu)
je prav zanimivo izštevil velikonočni čas. Leta
1551 so najdlji v Rimu, blizu cerkve sv. Lav-
rencija, podoba tega škofa iz marmorja, ki je
imela med drugim tabelo za velikonočno polno
luno za 112 let 222—333 in za vse veliko-
nočne nedelje imenovanih let. Podlaga štetvi
je bil obvod šestvajstih let, t. j. uganjeno je
bilo, da v 16 letih velikonočna polna luna
pride vselej na tisti dan. Za aleksandrijsko
cerkev je prvič škof Dionizij in pozneje škof
Anatolij postavil posebno štetev za velikonoč
(270). Pa vsi ti poskusi niso odpravili velikih
nedostatkov. Posebno tam, kjer je bilo več raz-
nih misli ni brez preprirov. Pogani so zarad tega
bridko zasmehovali kristijane. Splosno odobrenje
je zadobilo prizadevanje cerkvenega zbora v Ar-
les, kjer so hoteli l. 314 dognati soglasje o tem
praznovanju. Ta zbor je precej v 1. kanonu
ukazal, naj se praznuje ta praznik povod ob
jednem dnevu in ob istem času. Podlaga je
bila rimska navada, zarad tega pa Greki temu
niso pritrdili.

Duhovi so bili zarad tega močno raz-
burjeni, bati se je bilo še hujega. Tedaj je
ukrenil prvi splošni (ökumeniški) zbor v Niceji,
da se ima velikonoč v prihodnje po vsem kr-

ščanskem svetu praznovati prvo nedeljo po
prvi pomladni polni luni, dan za jednakonočje
naj se vzame 21. sušec. Papeževa okrožnica
je to naznanila vsem škofom in pisanje ce-
sarja Konstantina vsem podložnim. V podlago
je vzel Julijanski koledar in devetnajstletni
aleksandrijski velikonočni obvod, da bi tako
vstregli rimski in aleksandrijski cerkvi. Ta ukaz
so ubogali po vzhodu in zahodu polagoma. Za
devetega stoletja so že velikonoč praznovali
po navodu Nicejskega koncilija. Na zahodu je
posebno Karol Veliki na to uplival, da je po-
stalo to pravilo splošno.

Kmalu so začeli sim in tje omahovati;
vzrok temu je bil, da so očetje pri zboru
dvoje pomot napravili. Pri določevanju jednako-
nočja so vzeli v podlago Cezarjev koledar, a
niso v pošte vzel, da je to za 11 minut in
12 sekund predolgo, tedaj so bili ob dnevih
zbora že za štiri dni navskriz (od 25. pri 21.
sušču) in da se bode ta jednakonočje v 129
letih zopet za 1 dan premaknilo. Drugič je
bila pri aleksandrijski štetvi o devetnajstlet-
nem mesečnem obvodu tudi pomota. Luna se
ne spreminja prav na tanko v devetnajstih
letih ob isti uri. Tudi iz te naopačne štetve
se je prikazal čez 312 let razloček jednega
dneva pri štetvi mesecev po cerkvenem letu in

robata strau šolskih postav pod cesarjem Francu II (I) in pod Ferdinandom I ogledala, in pri šolstvu marsikaj na boljše obrnilo, a kolikokrat je država prišla v nevarnost in v stiski, tolikrat so ponavljali svoj bojni klic: „šolstvo se mora izboljšati, izročiti se mora boljšim rokam, duhovščina ne stori za šolo nič, učitelji se morejo osvoboditi.“ (Emancipation der Schule von der Kirche); ker so ob enem učiteljem obetali zlate gore, in je pri vsaki, tudi najboljši uredbi kaj človeškega, kaj slabotnega, vmes, koprneli so učitelji po tistih časih, ko bodo postali svobodni in ko se jim bode plača povišala. Ko je bila vstaja l. 1848 zadušena, jeli so prenaresiti tudi pri šolstvu, a država je hodila s cerkvijo v lepi siožnosti in zastopnosti, in blagi cesar Franc Jožef je v konkordatu šolo izročil cerkvi in oskrbovanje; a združeni zbor judov in frama-sonov je toliko časa nasakoval in napadal to državno pogodbo, da se je res zid tu in tam okrušil.

Politični pregled.

V Ljubljani 15. maja.

Avstrijske dežele.

Protest zoper ravnopravnost slovenskega jezika pri sodnih je ušlo društvo deutscher Verein zbrano v „Hotel Florijan“ v Gradcu 12. t. m. Govorili so, da ukaz pravosodnega ministerstva se ne ujema z uradniško neodvisnostjo, da pravno varstvo in jedinstvo države v nevarnost stavlja da hoče šolo in uradnije po Kranjskem in po deželah, kjer Slovenci stanujejo, popolnoma posloveniti, in da je s tem nastala nevarnost za Nemce po teh deželah, a tudi materielno stanje je s tem oškodovano. — Policija je sicer nekaj vmes rekla, ker so tako samoblastno govorili in tako rekoč hoteli vladi zapovedovati, a tudi brez tega ugovora je bilo vse zborovanje bolj smešno kot resnobno. Vзвиšena je res misel o Avstriji, centralizovani na podlagi nemške omike, a kaj pomaga, ker se ne dajo izpeljati te sanje in ne morejo se vresničiti

drugače, ako se pravica sè silo zaduši. Slovensko vprašanje se ne stavi s tem z dnevnega reda, da se udriha po posameznih osebah, ki so ga baje v življenje sklicali, to je sila površno, in skoraj razžaljenje zdrave človeške pameti.

Govornik najde vzrok temu v preteklih stoletjih, ker so premalo germanizovali. To pa je neresnično. Da so zelo, zelo germanizovali, vse pisali po vradnijah le nemški, po šolah poučevali le nemški, to je sploh znano, a ljudstvo se ni dalo popolnoma potujčiti. Slovensko ljudstvo po številu majhno se sedaj zbuja in to napravi strah nemškim nacionalcem. In potem pravijo, to je vse umetno narajeno. Naj se raje reče: ne trpimo tega jezika. Pravijo pa, kar so Prusi dosegli na Poljskem, to naj se zgodi v Avstriji, a nihče ne pomisli, kako sovraži Poljak Prusa. Rekl: so tudi: kmet ne razume slovenskega uradnega jezika. Tudi nemškega uradnega jezika nemški kmet ne razume, morda ga še marsikateri drug tudi ne, in ako to doslednje izpeljemo, moramo odstraniti vse omikane jezike iz sodišč. Vendar to briga le Slovence same, ako ne bodo razumeli slovenskega jezika, bodo zahtevali nemškega. Pa čemu to razpravljati na drobno, rečimo le to: Avstriji je nalog, vrediti državo, da bode prijetno stanovišče vsem narodom.

Ako kdo misli, da Avstrija nima drugega naloga, nego germanizovati in ako Avstrijan to trdi, vedoma ali nevedoma tudi trdi, da mora Avstrija pripravljati in nadelovati pot prusko-nemškemu cesarstvu ali kaki nemški republiki. Zoper take nakane se pa vzdiguje v Avstriji vsak pošten Nemec, isto tako tudi vsak drug narod. Ostanimo to, kar smo bili — Avstrijani, naša zastava je rumeno-črna, a ne črna, rudeča in zlata.

Na državni zbor dohaja čedalje več „peticij“ (prošenj) zoper naselitev ruskih judov v Avstrijo. Celó slaboglasni „Schönerer“ se je zoper jude vzdignil, več peticij zbornici predložil ter tirjal, da se morajo v zapisnik vpisati. Vprvič se mu to sicer ni posrečilo, zbor-

ličnost si je posebno prizadeval papež Sikst IV., kateremu je pomagal zvezdoslovec Regiomontanus. A prehitela ga je smrt, še predno so bile priprave k delu izvršene in tako se je stvar zopet zavlekla. Iz novega so stvar sprožili očetje v tridendinskem zboru in papežem živo priporočili v rešitev. Papež Gregor XIII (1572–1583), ki je ljubil védo in umetnost je bil poslednjič tiste, ki se je stvari resno poprijel in jo slavno dovršil.

Čas se je v tisti dobi že tako zavlekel, da je bila pravo spomladansko jednakonočje na 11. namesto na 21. dan sušca. Nekaj se je moglo zgoditi, ne le zaradi cerkvenih praznikov, temveč tudi zaradi državnega in meščanskega reda. Alojzij Lilio, rodom iz Cüre v Kalabriji je od l. 1550 izdeloval načrt, kako spraviti v somerje števov cerkvenega leta s prikazi na nebu. Ko je umrl l. 1577, predložil je njega brat Anton to delo papežu. Gregor XIII je sestavil odbor učenih matematikarjev in zvezdoslovcev, da preskusijo te števte; tudi je zahteval od učelišč mnenja. Komisija, rabe ta sporočila, ter oziraje se na razne polemike in kritike, predložila je papežu svoj nasvet, ki se je držal z malimi premembami izdelku poprej omenjenega Alojzija Lilijsa.

(Konec prih.)

niča se bo pa temu težko ubranila; tudi ne vemo, zakaj bi se ravno branila.

Res je s krščanskega stališča moramo tako preganjanje judov zavreči, ga tudi popolno zavrzemo. A pregreho zavreči, pa judom deželo odpirati, ste dve različni reči, toliko bolj, ko imamo že zdaj saj 90% judov preveč. Juda rešiti, povzdigniti, kristjana pa s tem poginbu izročiti, se saj ne dá zagovarjati.

Goriški deželni zbor se bode neki začel z začetkom julija; štajarski (in še kateri drugi) že meseca junija; tedaj je verjetno, da bode državni zbor s koncem maja prenehal.

Konservativni poslanec pri velikem posetstvu na Českem je izvoljen baron **Nadherny** s 124 glasovi; liberalci so se glasovanja zdrževali.

Za novačenje v Bosni, je neki vse pripravljeno. Govori se, da novačenje zna že biti 24. t. m.

Preganjanje judov, ali kaj? Poslanec Schreiber, višji rabinar v Krakovem, je dobil poročilo, da veliko judov se ne izseluje zaradi preganjanja, marveč ker so judje drug drugemu na poti. Sedaj je prilika, da pridejo zastoj ali vsaj po ceni v deželo, kjer bodo dobili novo polje svoji delavnosti. Pred vsem nam gre pomniti, da o strašnem preganjanju judov poročajo julovska peresa, in je to brati po judovskih listih. Grda laž pa je, ako se p še, da jude preganjajo zaradi vere; ruski kmet se briga za vero judov toliko, kolikor nemški; menda nihče tega ne verjame, pa se vendar to trosi po svetu!

Vnanje države.

Iz Rima se čujejo prav čudne reči. Naj pred je župan Planciani mestne odbornike očitno obdolžil, da so oni krivi, da delo za razširjenje in olepšanje mesta ne napreduje. (Memogrede rečeno: vse te dela nimajo drugega namena, kakor Rim predrugačiti, da bi se ne moglo več papežev mesto imenovati). Vse te dela so naj večja nesreča za mesto. Prvič: Rim živi od ptujcev, katerih dohaja stotisočev vsako leto, po predrugačenju mesta bo tega konec. Drugič Rim ima že zdaj kakih 11 milijonov dolga (o prihodu Piemotezev je bilo mesto brez dolga ter imelo 75.000 lir v blagajnici) in za nameravano predrugačenje mesta bi moglo še kakih 100 milijonov na posodo vzeti. Kaj pa so se mestni očetje svoji časti odpovedali. Ker odgovornosti župan sam ni hotel prevzeti, se je še sam odpovedal. In vendar vsi ti nameravajo, dasiravno so odstopili, še dalje zborovati. Gré pa neki pri vsem tem le za to, da laška vlada hoče mesto predrugačiti in po svojem olepšati; mestni odborniki pa mislijo: Če hoče vlada mesto olepšati in predrugačiti po svojem, naj tudi v žep seže, pa v svojega državnega ne v mestnega.

Kdo se tú ne spominja na grozoviti dolg in polom naj imenitnejših mest Florence in Napola! Enako srečo hočejo novi osrečevalci Rimu nakloniti.

„Burca Reuter“ naznanja iz Kahiru 14. t. m. — Ker Khedive noče obravnavati z ministri, posvetoval se je odsek boljarjev z ministri, z vodji vojaške stranke in potem je šel h Khedivu. Odsek je prednašal: Mahmud paša, ki je razžalil Khediva, naj se odstrani iz kabineta in Khedive naj imenuje drugega predsedniku ministerstvu. Pravijo, da je Khedive to odobril porazumljen z Anglijo in Francosko, da dobi časa. Angleška in Francoska vlada ste kar po konci zaradi Egipta; depeše se sim in tje menjujejo. Odposlali

po spremembi lune. Ta naopaka se je prikazala čim večja, tem dalje je čas mimo hitel. Prišlo je do tega, da je cerkveni koledar kazal mlado luno, a mesec je bil že v 1. krajci. Ako je prava pomladanska polna luna nastopila pred 21. sušcem po koledaru, praznovali so velikonoč za štiri ali pet tednov prekasno. Ker so se posamezne cerkve bolj držale prikazkov na nebu, nego koledarja, bila je zopet stara zmešnjava. Posebno se je staro škofovsko mesto Bremen bolj ravnalo po nebeški pratiki, nego po papirnati in tako so praznovali velikonoč po svoje. Zato je nastal pregovor, da v Bre-menu pojejo: „Gospod je od smrti vstal, ko imajo drugod 3. postno nedeljo.“

Te težave in neprilike so poznale cerkvene oblasti. Tudi je bilo dosti nasvetov za popravilo. Ko je vednost napredovala, spoznali so tudi učeni pomanjkljivost Julijanska seštevte. Tako je l. 1252 Alfons X. Kastilijanski izdelal tabele, ki so naznanovale astronomično leto natančno do malo sekund, tudi spremen lune so kazale natančneje. Za štirinajstega stoletja so tudi za zvezdoznance in zdravne izhajali posebni koledarji, ki so si prizadevali rešiti števte časa. Tudi papeži niso rok križem držali. Pij I in Viktor I sta o tej reči govorila, cerkven zbor v Kostnicah se je tudi o tem posvetoval, a tega vozla ni odvezal. Odpraviti to nepri-

bošte vsaka po dvojce oklepnic, drugo brodovje pride za tem. Evropa pripušča za sedaj tema dvema prvo delovanje. Poročila iz Egipta imajo za Angleže toliko važnosti, da so irske zadeve za nekaj časa v kot potisnjene. Angleško brodovje v Malti je za odhod v Egipt pripravljeno. — Sicer pa smatrajo druge velelasti vprašanje zaradi Egipta za evropsko prašanje, ki se ima v skupnem posvetovanju razsoditi. Mustafa je prevzel predsedništvo, minister za zunanje poslove in drugi ministri ostanejo.

V Egiptu je dospela zmešnjava do vrhunca, ker po vojaški vstaji se je začelo celó ministerstvo puntati. Zdaj se nima kdo več, Khedive (tamošnji deželni vladar) se sam zoper sebe saj ne bode vzdigoval. Najbrž bodo evropske vlade prisiljene za pomirjenje dežele skrbeti.

Najnovejša poročila dne 16. maja se glasé: Vsled posredovanja konzulov so se pomirili. Ministri ostanejo vsi v službi. Vse je s tem zadovoljno.

Izvirni dopisi.

Iz marnberškega okraja, dne 9. maja. V 50. št. „Slovenca“ je v dopisu „Iz Dovjega“ med drugim čitati, da Graška zavarovalnica svojih zavarovancev ne stiska in ne rubi, kar je pa gledé dokazov pri nas, neresnično. Pred več leti je dala ta zavarovalnica po c. kr. davkarji zamudne plačevalce rubiti in minulo leto pak na ukaz c. kr. okrajnih glavarstev po občinskih predstojnikih. Sedaj menda daje kujižce resnično v dveh jezikih, ali pred nekimi leti je imela vse nemški; še zastopnik pri davkarji ni znal slovenski govoriti in če je kedó hotel odstopiti, ni odstopa hotel sprejeti. Kar se tiče tega, da se pri davkarji lagljeje plača, se meni še bolj prilično zdi pri banki „Saviji“, kjer lahko vsak denar na bližnji pošti dalje odpošlje in zaradi zavarovanja ni potreba v marsikje dosti oddaljeno davkarijo hoditi, katera pot lahko vsacega več ali manj veljá. Konečno pa ni treba zábiti, da je „Slavija“ naše slovansko društvo in da sedaj, ko se Slovani približujejo več in več z duhom, treba da se zblížujemo tudi s srcem in to od obojne strani.

Domače novice.

V Ljubljani, 18. maja.

(Ustanova r. g. Urbana Jerina) ubogim učiteljskim vdovam in sirotam 30 gl. 36½ kr. na leto je razpisana do konca tega mesca. Prošaje se oddajajo potem c. kr. okrajne gosposke deželni vladi.

(† Gosp. Matej Tonejec), bivši učitelj na realki na Dunaju, je 15. t. m. umrl v Gorjah pri Bledu. Pod imenom „Samostal“ je mnogo pisal po beletrističnih listih. Bil je blaga duša. Naj v miru počiva!

(† Gosp. Franjo Bajec), učitelj na Otrožnem berdu, je 2. t. m. umrl v najlepših letih svoje starosti. Naj v miru počiva!

Razne reči.

— Spremembe v lavant. škofiji: Č. g. Jožef Učnik je imenovan kot župnik v Št. Jederti pri Laškem; č. g. Janez Tomanič je prestavljen iz Vitanja k Mariji Snežni. — Častiti očetje lazariisti obhajajo sv. misjon v Sevnici.

— V Litomerice (Leitmeritz) pride za škofa veliki mojster praških križevnikov dr. Emanuel Schöbel in v Berno ravna el

praškega deškega seminišča dr. France Bauer.

— „Edinost“ nam vé poročati „o zlatih češnjah“. Kupila je mati otročicu v naročji šopek češenj. Dete veselo zgrabi za češnje, ali o joj, padejo mu na tla. Mati hote jih pobrati, se mora hitro umakniti kočiji, ki je v tem hipu pridrdrala in — češnje povozila. Otrok joka in žena milo gleda, ker družega šopka nima za čem kupiti. Na vris se kočija ustavi ter izstopi iz nje imeniten gospod. Ko izvé, kaj se je zgodilo, vzame uro z zlato verižico iz žepa ter jo podá otroku. Mati se od veselja zjoka, in preden se zamore zahvaliti je gospod zginil in kočija. Res blagodušna!

— Mesto Zagreb vzame 4¼ milj. gld. na posodbo ter ima k temu že vladno privoljenje.

— Nj. veličanstvo Franc Jožef so podelili mnogo odlikovanj raznim vojakom v Bosni in sicer: Red železne krone II. razreda gm. plem. Kobru, Winterhalderju, K. admir. Wimpliegerju. Dalje viteški križ Leopoldovega reda gm. Stef. Hass-u, obr. brig. Bostijan vit. Arlow-u. Red železne krone III. razreda 13 višjim dostojanstvenikom. Vojaški križ zaslug 31 častnikom raznih stopinj. Viteški križ Franc-Jožefovega reda so prejeli 4 možje raznih služb. Zlati križ zaslug s krono so enako prejeli štirje. Srebrni križ zaslug s krono so prejeli trije. Tudi nekaterim padlim so razna odlikovanja pripoznana, kar ranjkim sicer ne pomaga nič, pač pa njihovem sorodnikom. Razun teh je še mnogo častnikov in prostakov prejelo priznanje naj višje cesarske zadovoljnosti.

— „N. fr. Presse“ izkazuje za preteklo leto čistega dobička 196 874 gld. Lepa svotica, ki ni zametovati! Kaj pa je „N. fr. Presse“? Očitno in brez vsega izgovora prvič židovski list, najhujša pijavka po svojem delovanju, kar se narodnega premoženja tiče; drugič frama s o n s k i list, najhujši sovražnik avstrijskega cesarstva, katoliške Cerkve in vsih konservativnih načel.

Če vprašamo, kdo je podvzetju to svotico vkup znošil? Mar li judje in framasoni? O kaj še? Bili so pač tudi nosači v judovski žep, pa vsi vkup so nanesli komaj za steber, za tri druge pa zvesti Avstrijani in — katoličani! Ali kahi! Res čudno! Vsaka vradnja mora imeti svojo „N. fr. Presse“; vsako društvo mora imeti svojo „N. fr. Presse“ itd. itd. brez konca in kraja. Mar li to ni neizrekljiva sramota, res prava brezumnost! Na veji stat, pa je podsekavati! Čez jude oderuhe se pritoževati, pa jih podpirati! Zvest Avstrijan biti, pa sovražniku meč podajati! Katoličan biti (bodi si tudi mlačen ali po imenu), pa vedno zasramovanje vere tako drago plačevati! Cui assimalabo te, cui comparabo te virgo Jerusalem! Res ne vemo komu. Kdor zamore umeti, naj umel!

— Obseg 10. sošitka zabavnega lista „Hauschatz“ pa je sledeči: Adel um Adel. (Schluss). — Eine Reise nach dem Monde. — II. Der Mond in seiner Beziehung zur Erde und Sonne. — III. Der Mond in seiner Beziehung zur Erde. — Die Todes-Karavane. — Berliner-Carionik. — Friedrich Barbarossa und Heinrich der Löwe. — Josef H y d n. Ein Lebensbild. — Der Krieg Perus gegen Chile u. Bolivien. — Bilder aus Florenz: Dante's Denkmal und die Kirche S. Croce. — Robert Herzog, Fürstbischof von Breslau. — Empfehlenswerthe Reise-Handbücher. — Allerlei: Schicksal der Tulieren in Paris. Osterr. Polar Expedition. Bestrafung von Weinfälschern.

Zunahme der Doctorinnen. Bibelfabrik in New-York u. s. w.

Illustrationen: Friedrich Barbarossa und Heinrich der Löwe. — Dante's Denkmal und die Kirche Santa Croce. — Frühlingsleben. — Das Innere der Kirche S. Croce. — Marktfahrt Norwegischer Fischer. — Schattenbilder.

— Hygienina (zdravjeslovna) razstava v Moabit-u pri Berlinu je pogorela. Škoda je neprecenljiva in zastran kalupov popolnoma nedomestljiva. Razstavalni reči je tri petine zgorelo. Zgorele reči so bile zavarovane za 2—3 milijone. Veliko škode trpi tudi Dunajsko mesto, ki je poslalo mnogo reči v razstavo. Da bomo imeli nekak pojem v tej (žali Bog) bivši razstavi, pogledjmo nekoliko te date. Razstava ima prostora 24 oralov in je zunaj Brandenburških vrat na severozahodu Berlinu, glavno poslopje obsega 12.000 □ metrov. Posamezne stavbe zavzemajo prostora 2.800 metrov, restavracije 2.200 metrov. Poslopja oklepajo tri dvore. — Mesto Berlin je veliko storilo za to razstavo. Razstaven kraj je bil poprej peščena puščava, sedaj je gaj, a danes kraj razvalin. Med poslopji imenujemo kuhinjo za narod, za vojaščino, kopališče. Lopa za godbo je bila sreda jezera, ki je imelo 3000 □ metrov.

— Ta rod ne bode poprej umrl, da bode videl vse to To se dan danes po besedi spolnuje. — Na vse kraje sveta se selijo judje iz Rusije pregnani. — V Avstrijo silijo, Amerika jim ni predaleč, ker ravno sedaj beremo, da so grdo zdelali v Novem Jorku ravnatelja pri društvu za izseljence, ker ni mogel vsem vstreči tudi iz Palestine se poroča, da se hočejo naseliti v Gazi, starem filistejskem mestu ob sredozemskem morji. Tam hočejo osnovati kupčijo na debelo, zidati parni mlin in stiskarnico za olje, tedaj mislijo zopet kupčevati na debelo in drobno; živeti mora vsakdo tako ali tako, da le pošteno, a kakor je videti, poljsko delo in rokotvor judom nič kaj ne dopada.

— Na Ruskem se judom čedalje huje godí. Da bi se poleglo srdito ljudsko meščevanje, je vlada prepovedala judom kupovati nepremakljivo posestvo ali ga tudi najemati. Tudi na deželi jim je prepovedano stanovati ter kupčevati s pijačami, razun če jim okrajna občina to osebno dovoljuje.

— Med Reggio (Redžo) v Kalabriji in Mesini v Siciliji hočejo napraviti železnico pod morjem pod mesinsko morsko ožino. Predor bode šel v poljevo okroženi črti (pad 128) 150 metrov globoko; predor bo dolg 132 kilometrov, a pod morjem 42 km. Najgloblje morska tla imajo 107 metrov, med predorom in morjem bode skale imele najmanjšo debelost po 40 metrov. Stroškov bode 60 milijonov lir, delo si upajo zgotoviti v 5½ letih.

— Severni svit (Nordlicht) so videli 16. aprila v severni Ameriki. Vplival je na telegraf prav posebno, iz N. Jorka se namreč piše: V tukajšnjem glavnem vradu „Western Union Telegraph Com.“ je bilo po noči od 10. ure zvečer do 1. ure zjutraj komaj mogoče napraviti zvezo z žico na sever in na zahod, žica, ki pelje na jug in vzhod je tudi neredno vodila. Tok naravne elektrike se je se je kazal na dvoje načnov. Kedar je tok iste elektrike zadel z enakim tokom v bateriji žice skupaj, prišel je po fizikalnih postavah, da se enaka pola odbijata — ob vsi moč, bil je neutralizovan. Ako se pa skupaj trčili tokovi nasprotna elektrike, je bil tok po žici toliko vkrepljen, da je bilo nevarno, sploh

kaj odposlati. Učinek magnetičnega toka je bilo čutiti do ponedeljka 17. aprila opoldne. G. Cunas Learned pri „New England Siciated Press“ pravi, da so se vsled toka depeše po vseh progah zakasnila za poldrugo uro, in da je bil ta tok, kakor se glase naznanila od vseh krajev, izmed naj močnejših, kar jih je bilo kedaj. Iz Chicago se piše o severnem svitu: Strogo obrobljena svetlobna prikazen se je razširila do navpičnika (Zenith). Zrak je bil toliko nasičen z elektriko, da žice ki so v zvezi z baterijo niso več delovale. Žice med Chicago in N. Jerkom, Chicago in Milwaukee, Chicago in Omaha so mogli rabiti brez električnih baterij, toliko je bilo elektrike v zraku. Žica med Chicago in St. Paul je odpovedala, ker je ostala z baterijo zvezana. V St. Paul se je severni svit posebno lesketal. Daleč na jug je bilo videti to svetlobo; iz Petersburga v Virginiji pod 37¹/₂° širjave se je videlo še ob 4. uri zjutraj tako krasno, da ne pomnijo kaj tacega. Nebo se je žarilo, kakor pri kakšnem požaru; bilo je tako svetlo, da bi bili lahko brez luči po ulicah.

— V Nemet-Hidasu na Ogrskem se je dolgo časa nekaj kuhalo zoper jude. Ljudje so bili prej imoviti v tem kraju, a sedaj so ubožali; tega bi bili krivi judje? Po noči enkrat so se zbrali ljudje, drli pred hišo nekega juda, ter jo razdejali; stanovalci so komaj pobegnili. Drli so potem pred drugo judovsko hišo. Oblast v tem kraju ni mogla napraviti reda, in prosili so pomoči pri komitatu. Odposlani vojaki so kraj pomirili.

— Afriko po afrikanih hočejo sveti veri pridobiti misijonarji; zato si prizadevajo, vec otrok krščansko vzgojiti, da bi potem pomagali oznanovat sveto vero. Ne mislijo pa na to, da bi ti otroci vsi postali duhovni, marveč na prosto jim je dano izvoliti si svoj stan. Veliko si upajo od dobrih krščanskih zdravnikov, sedaj se dva mlada Arabljana učita zdravilstva na katoliškem vaučelišču v Lille (Francija). Zamorci iz Sudana, vajeni hude vročine pa ne žive na severji. Malta, otok blizu Afrike ima vroče podnebje in znamenito visoko šolo za zdravnike, sklenil je nadškof v Algieru, kardinal Lavigerie, preseliti zamorski zavod sv. Ludovika iz Kartage na ta otok. Sedaj je tam 20 gojencev, katere so misijonarji v Sahari nabrali po zelenicah „Wargla in Metlili“, nekaj pa tudi v osrednji Afriki iz sužnost odkupili. Med katoliki se bodo ti zamorci naučili tudi koristnih vednost. Kardinal Lavigerie je ustanovil tam tudi zavod v vzgojo dečkom, ki žele postati duhovni. Pričeli so šolo 15. oktobra p. l. in sedaj je 25 gojencev, katere so v to odbrali iz mnogih, ki so se za to oglasili. Bog daj svoj blagoslov! „Kath. Missionen“.

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 9 gld. 26 kr.; — rež 6 gl. 18 kr.; — ječmen 5 gld. 20 kr.; — oves 4 gld. — kr.; — ajda 4 gl. 80 kr.; — proso 5 gl. — kr.; — korusa 6 gld. — kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld 78 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. 50 kr. — masla kilogram 1 gld. 7 kr.; — mast 84 kr.; — špeh frišen 74 kr.; špeh prekajen 76 kr.; jajce po 2 kr.; mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 56 kr.; — teletnine 52 kr.; — svinjsko meso 62 kr. — Sena 100 kilogramov 2 gld. 40 kr. slama 1 gld. 78 kr.

Telegrafične denarne cene 17. maja.

Papirna renta 76 45 — Broberna renta 77.05 — Zlata renta 93 85 — 1860letno državno posojilo 129.75 Kreditne akcije 320 80 — London 120. — — Cea. kr. sekini 5.63. — 20-frankov 9.50.

Izdajatelj in odgovorni vrednik Jožef Jerič.

IV. izkaz doneskov

za spomenik dr. J. Bleiweisa vit. Trsteniškega.

Gosp. Gabršek Simon v Št. Andrežu	2	gld.
pri Gorici	10	„
„ Vilhar Ivan, posestnik v Ljubljani	10	„
„ Murnik Janez, tajnik kupčijske	10	„
in obrtne zbornice	16	„
„ Jan Jurij, dekan v Dolini na	10	„
Krasu	5	„
„ Zameje Andrej, kanonik itd. v	10	„
Ljubljani	5	„
„ Vole Jurij, kanonik in stolni de-	5	„
kan v Ljubljani	3	„
„ dr. Simonič Fr., c. kr. uradnik	1 1/2	„
vseučiliščne knjižn. na Dunaji	2	„
„ Bizer Andr., župnik v Grabšteinu	1	„
na Koroškem	1	„
„ Einspieler Andrej junior, farni	1	„
oskrbnik v Šempetru pri Grab-	1	„
šteinu	5	„
„ Mesar Janez, župnik v Boh. Bi-	2	„
strici	2	„
„ Jamar Andrej, oskrbnik tovarne	2	„
na Fužinah pod Ljubljano, in si-	1	„
cer v svojem imenu	1	„
„ v imenu svojega umrlega očeta	1	„
Andreja	1	„
„ v imenu svojega umrlega brata	1	„
Matevža	1	„
„ v imenu svojega še živečega brata	5	„
Murnik Ivan, trgovec itd. v Kam-	2	„
niku	5	„
„ Grča Blaž, vikarij v Čepovanu	5	„
na Goriškem	1	„
„ Potočnik Fr., stavbeni svetnik v	5	„
pokoji in deželni poslanec . .	1	„
„ Križnik Gašpar iz Motnika . .	5	„
„ dr. Vošnjak Josip, drž. in deželni	5	„
poslanec itd.	5	„
„ Smrekar Josip, prof. bogoslovja	5	„
v Ljubljani	5	„
„ Jeraj Josip, župnik v Žavcu .	5	„
„ Par Val., župnik v Gotovljah .	2	„
„ Jurčič Josip, kaplan v Žavcu .	2	„
„ Žehl Josip, župnik pri sv. Petru	2	„
v Savinski dolini	1	„
„ Arzenšek Mat., župnik v Grižah	107 1/2	gld.
Skupaj	769 1/2	„
K temu v zadnjem listu izkazanih .	877	gld.
Skupaj do zdaj		

Dunaj! Dunaj!
Poslušaj, glej in čudi se!

Skupščinsko gospodarstvo propale „velike anglo-britanske srebrne tovarne“ prodaja vse blago daleč pod ceno. S pošiljanjem zneska ali tudi po poštnem povzetju gl. 7.50 dobiva se zelo čislano omizje iz najboljšega anglo-britanskega srebra (ki je poprej stalo nad 40 gld.) in vsak naročnik dobi pismeno garancijo, da ostane jedilno orodje belo 10 let.

- 6 pomiznih nožev z ozaljšano jekleno klino,
- 6 pravih anglo-brit. srebrnih žlic iz enega komada,
- 6 mas. anglo-brit. srebrnih žlic pri jedilih,
- 6 finih anglo-brit. srebrnih žličic za kavo,
- 1 težka anglo-brit. sr. zajemalna žlica za juho,
- 1 močna an-brit. srebrna žlica za mleko zajemat,
- 6 ozalj. anglo-brit. srebrnih položnikov za nožem,
- 6 angleških škudelj za desert,
- 1 ozalj. pušica za poper ali cukur,
- 6 najbolj finih cizeliranih predloživnih skledic,
- 6 lepih mas. kozarev za jajca,
- 6 finih anglo-brit. srebrnih žličic za jajca,
- 4 krasne najfinejše skledice za cukur,
- 1 precedilo za čaj najfinejše sorte,
- 2 sijajna svetilnika za salon.

64 komadov. (3)
V dokaz, da moje naznanilo

ni sleparstvo

obvezujem se s tem javno, da vzamem blago, ako ne ugaja, nazaj, brez vsakega obotavljanja.

Kdor tedaj hoče imeti dobrega in poštenega blaga za svoj denar, naj se le zaupno obrne, dokler zaloga izhaja, na

J. H. Rabinoviez na Dunaj,
glavno zaležništvo anglo britanske srebrne tovarne
II. (General-Depot der Anglo-Britanischen Silber-
Fabrik II, Schiffamtsgrasse 20 a.

Čistilni prah (Putzpulver) za goro omenjeno omizje se dobiva pri meni. Cena škatlice 15 kr.

Zahvala.

Vsem prijateljem in znancem, kateri so za dolgotrajne mučne bolezni in o prezgodnjej smrti nepozabljivega nam gospoda

Jarnej Brenceta,

duhovnika in zlatim križcem za zasluge
odlikovanega učitelja,

izkazovali toliko sočutja in sožali, osobito pa čestitej obitelji Debeljakovej v Trstu za nje izredno požrtvovalnost, izimno ljubeznivost za dolge ljubezni in o smrti in za prekrasne vence, dalje obitelji Štokovej in Žvabovej v Dutovljah za posebni trud o smrti in pri pogrebu, vsem č. gg. duhovnikom, ki so se v tolikem številu od blizu in od daleč udeležili spreveda, župljanom in občanom Dutovljskim za prijazno sočutno spremstvo in za krasne vence gg. pevcem za premilo petje, gg. uradnikom iz Sežane in iz drugih krajev, dalje vsej gospódi in kmetskim pogrebcem, ki so se v nečuvno obilnem številu udeležili spreveda, izrekamo najiskrenejšo zahvalo.

Žalujoči sorodniki.

V Dutovljah, dne 16. maja 1882.

Med najstarejše in najboljše domače
zdravila razširjene po celi Evropi, se štejejo

švedske kapljice.

Posebno se priporočajo zoper take bolezni, ki pridejo iz pokvarjenega želodca ali pa iz prehlajenja. Te kaplje imajo to moč, da naredé dober tók, odpravijo hemoroidje, črve, zlatenico, omotico, okrepečajo slabe živce, in odstranijo krč. Odpravijo se z njimi tudi debele sline, zaprti vetrovi, glavobol in slabosti v želodcu.

Salvatorjeva lekarna v Zagrebu ima star recept, po katerem se delajo te švedske kapljice, ter se razpošiljajo po celem svetu. Ena flaša velja 50 kr.

Prave švedske kapljice imajo na prodaj: Na Dunaji: J. Weiss, lekarna „pri zamorecu, Tuchlauben 17; J. Herabry, lekar, Neubau, Kaiserstrasse 90; v Zagrebu: S. Mittbach, Salvatorjeva lekarna. (7)

Katsch-eva
zdravilna kava

po receptu dr. Ferdinanda Katsch-a v Stuttgartu, ki jo edino pravo pripravljajo Henrik Frank-ovi sinovi v Ludvigsburgu.

Popolnoma nadomestnje dobro kavo!

Z mlekom je okusen in

redilen **živež za ljudstvo**; ta kava ne draži čutnic, pa je prav zdrava, redilna in lahko prebavljiva. Posebno je toraj priporočati ljudem, ki imajo slab želodec. Tudi je priporočila vredna zarad izvrstno finega kavinega duha in male cene, in ker je brez pridevka prave kave že za kuho pripravna. (5)

Dobiva se
v vsih večjih in manjših špecarijskih
štacunah, mestih in po deželi.

Po znižani ceni

se dobivajo **Stomšekovi zbrani spisi** pri gosp. izdatelju Mih. Lendovščaku v Ptuj (Pettau) in sleer: I. Pesni po 50, II. Basni in III. Zivotopisi pa po 70 kr. (2)

Pri istem oddajajo se tudi **Val. Orožnovi spisi** in to po 40 kr. broš. izvod.

J. Blaznikov nasledniki v Ljubljani.